

RECENZE KNIHY - ŽIACI S VYSOKÝM IQ: TIPY A TRIKY K INTELEKTOVO NADANÝM ŽIAKOM
BOOK REVIEW - HIGH IQ STUDENTS: TIPS AND TRICKS FOR INTELLECTUALLY GIFTED STUDENTS

Dušan Fábik¹, Jana Fábiková²

¹Paneurópska vysoká škola v Bratislave, Fakulta psychológie, Tomášiková 20, Bratislava 82102, dusan.fabik@paneurouni.com

²Základná škola Jozefa Gregora Tajovského Senec, Tajovského 1, 90301 Senec

Recenzované dielo: Tamara Krčík Babjáková (2024). *Žiaci s vysokým IQ: tipy a triky k intelektovo nadaným žiakom*. 1. vyd. MP ACADEMY. 78 s. ISBN 978-80-974809-8-9

Názov recenzie: Žiaci s vysokým IQ: recenzia praktickej príručky pre prácu s intelektovo nadanými žiakmi

Úvod

Vydavateľstvo MP Academy vydalo v roku 2024 dielo slovenskej špeciálnej pedagogičky Mgr. Tamary Krčík Babjákovej s názvom *Žiaci s vysokým IQ: tipy a triky k intelektovo nadaným žiakom*. Publikácia na 78 stranách vymedzuje intelektové nadanie, nadaného žiaka vo výchovno-vzdelávacom procese a praktické aktivity v edukácii nadaných žiakov. Ide o kompaktný a inšpiratívny materiál, ktorého hlavným obsahom sú precízne spracované praktické aktivity, návrhy a odporúčania, primárne pre pedagógov 1. stupňa základných škôl v rámci edukácie nadaných žiakov. Obrazové spracovanie v príručke a prevedenia ponúknutých zadaní ocenia nielen nadaní žiaci, ale najmä pedagógovia a rodičia, ktorí sa podieľajú na vytváraní podnetného výchovno-vzdelávacieho prostredia.

Štruktúra a obsah knihy

Publikácia *Žiaci s vysokým IQ: tipy a triky k intelektovo nadaným žiakom* pozostáva z troch hlavných kapitol, konkrétne Žiak so všeobecným intelektovým nadaním, Intelektovo nadaný žiak vo výchovno-vzdelávacom procese a Praktické aktivity. Pre potreby tejto recenzie zhodnotíme každú kapitolu samostatne.

Kapitola 1 – Žiak so všeobecným intelektovým nadaním

V tejto kapitole definuje autorka intelektové nadanie cez prizmu vysokých schopností, fyziológie mozgu a osobnostných črt. Primárny priestor je venovaný osobnostným črtám, kde sú predstavené najvýznamnejšie osobnostné atribúty nadaných žiakov ako hypersenzitivita, perfekcionizmus či vyššia aktivita a energia. Pridanou hodnotou je, že autorka vo svojej knihe konfrontuje populárne mýty o nadaných deťoch, ktoré ich neraz popisujú ako emočne zaostané či nezrelé. V kontraste s týmito zjednodušenými tvrdeniami radí autorka medzi hlavné charakteristiky nadaných detí empatiu či vysoké morálne vedomie, s čím

môžeme vo vzťahu k aktuálnemu vedeckému poznaniu len súhlasiť (napr. Fábik, 2019; Ogurlu, 2021).

Záver prvej kapitoly patrí identifikácii a socializácii nadaných detí. Autorka zdôrazňuje problematické aspekty diagnostiky, ktoré môžu komplikovať identifikačný proces nadania (napr. skryté nadanie či dvojité výnimočnosť) a prirodzenú potrebu nadaných detí byť v kolektíve iných detí s podobnými záujmami. Hodnotím pozitívne, že podkapitola o socializácii nerobí hrubé čiary medzi inkluzívnym či špeciálnym vzdelávaním, ale zdôrazňuje základný socializačný aspekt každého dieťaťa – byť s inými deťmi, ktoré mu rozumejú.

Kapitola 2 – Intelektovo nadaný žiak vo výchovno-vzdelávacom procese

Druhá kapitola sa zameriava na výchovno-vzdelávací prístup k intelektovo nadanému žiakovi. Na začiatku vymedzuje autorka vzťah medzi výchovným a vzdelávacím procesom v edukácii nadaných žiakov. Na prvé miesto kladie výchovný proces, kde má nezastupiteľné miesto najmä bezpečné prostredie a pevné vzťahy medzi žiakom a významnými autoritami v jeho živote. Ide o dôležité posolstvo knihy, nakoľko ako autorka uvádza, mnohokrát znamená edukácia nadaných žiakov len tvorbu manuálov či náročnejších úloh, a emocionálny kontext edukácie zostáva v ústraní.

Vo zvyšných podkapitolách danej časti autorka poskytuje pedagógom základné inštrukcie pre výchovný a vzdelávací proces. Odporúča napríklad partnerský prístup, navštevovanie vyšších ročníkov, ponechanie nadaného žiaka vo vybraných činnostiach či nesúťaživé prostredie. Zároveň dodáva, že na tieto obohacujúce činnosti „musí byť vhodná klíma v triede“ (s. 22). V tejto časti sa preto natíska otázka, ako má postupovať pedagóg, aby triedny kolektív akceptoval všetky výchovno-vzdelávacie potreby svojho nadaného spolužiaka, a vytvoril tak prijímajúce prostredie v triednom kolektíve? Myslíme, že keď nasledujúca knižka od autorky obohatí čitateľov aj o tieto náhľady, pedagógovia získajú ďalšie dôležité informácie či inštrukcie.

Kapitola 3 – Praktické aktivity

Tretia kapitola je hlavnou kapitolou celej knihy, čomu zodpovedá aj väčší rozsah a rozsiahlejšia štruktúra podkapitol. V tejto časti sú predstavené aktivity zodpovedajúce rôznym formám edukácie nadaného žiaka. Na začiatku ide o aktivity, ktoré môže uplatniť pedagóg v prostredí bežnej triedy a citlivo tak obohatiť vzdelávanie vyučovanej látky o kognitívne náročnejšie zadania. Nasledujú zadania pre celé skupiny nadaných žiakov, ktoré možno využiť primárne v špecializovanom vzdelávaní výberovej triedy alebo školy. Prínosným obohatením sú aj individuálne zadania, vďaka ktorým dokáže nadaný žiak vyplniť čas strávený v škole aj sám (napr. hlavolamy, tangramy, rébusy a prešmyčky). Záver kapitoly patrí voľnočasovým aktivitám pre nadaných žiakov a zdieľaniu online zdrojov a doplnkových materiálov k práci s nadanými žiakmi.

Celá kapitola je pretkaná **množstvom obrazového materiálu**, ktoré sú priamo ciele na pedagogickú prax a zrozumiteľné využitie vo výchovno-vzdelávacom procese. Každá aktivita je vizuálne ilustrovaná a ponúka zaangažovanému pedagógovi konkrétne námety na prevedenie úlohy. Ocenenie zasluhujú aj tipy na spoločenské hry pre nadaných žiakov (napr. NMBR 9, Othello) a odporúčania na odborné zdroje, kde je možné nájsť ďalšie aktivity pre nadaných žiakov. Materiály dostupné v kapitole sú inšpiratívnou, efektívnou a rýchlou pomôckou pre učiteľov, či všetkých, ktorí sa orientujú a venujú práci s intelektovo nadanými žiakmi.

Záver

Publikácia *Žiaci s vysokým IQ: tipy a triky k intelektovo nadaným žiakom* od autorky Mgr. Tamary Krčík Babjákovéj je vynikajúcou praktickou príručkou, veľmi efektívne a komfortne využiteľnou v každodennej praxi s intelektovo nadanými žiakmi. Vysoká praktickosť publikácie ju predurčuje, aby sa stala frekventovane využívaným podnetovým materiálom a skvelým pomocníkom pre tvorbu vzdelávacieho obsahu pre intelektovo nadané deti. Je všestranne využiteľnou nielen v školskom prostredí, ale aj pri domácich výchovno-vzdelávacích aktivitách. Podnecuje k rozvoju individuálneho potenciálu a ukazuje cestu k budovaniu vlastnej identity a pozitívneho sebaobrazu intelektovo nadaného žiaka v rovesníckych skupinách.

Publikácia predstavuje cenný prínos a mala by zaujať dôležité miesto vo výchovno-vzdelávacích konceptoch intelektového nadania.

Použitá literatúra

Fábik, D. (2019). *Psychológia intelektovo nadaných žiakov*. Košice: EQUILIBRIA.

Ogurlu, U. (2021). A meta-analytic review of emotional intelligence in gifted individuals: A multilevel analysis. *Personality and Individual Differences*, 171, Article 110503. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110503>